

پیشگفتار

فاضل اسکندر نویسنده‌ای است که به اعتباری با ایران پیوند خونی دارد. پدرش، عبدالله اسکندر، مهاجری ایرانی بود که در شهر سوخوم گرجستان کارخانه‌ی آجریزی داشت. فاضل در ششم مارس ۱۹۲۹ به دنیا آمد، اما هنگامی که نه سال بیشتر نداشت، پدرش از اتحاد جماهیر شوروی اخراج شد و دیگر هیچ‌گاه امکان بازگشت و دیدار خانواده‌اش را پیدا نکرد. بستگان مادرش که اهل آبخازی بود او را در روستای چگم بزرگ کردند. این روستا بعدها در بسیاری از داستان‌های او رخ نمود و زمینه‌ساز حجیم‌ترین اثر او به نام ساندروی چگمی شد.

پس از پایان تحصیلات مقدماتی‌اش در آبخازی راهی مسکو شد و در پژوهشکده‌ی کتابداری و پژوهشکده‌ی ادبیات ماکسیم گورکی درس خواند. پس از یکی دو سال روزنامه‌نگاری پا به عرصه‌ی ادبیات گذاشت و پس از مجموعه شعر کوره‌راه‌های کوهستانی (۱۹۵۷) رفته‌رفته به نثر روی آورد. اثری که او را به شهرت رساند داستان بلند صورت فلکی گاویز (۱۹۶۶) است که ماجرایش در یکی از جمهوری‌های ماورای قفقاز می‌گذرد، جایی که اهالی در تلاش‌اند جانور جدیدی خلق کنند که آمیزه‌ای است از گاو

وحشی کوهی و بزاهلی خانگی.

از دیگر آثار او می‌توان به داستان‌هایی درباره‌ی پسری به نام چیک، داستان‌های بلند کسی که به روسیه فکر می‌کند و یک آمریکایی، والس مدرسه یا انترژی شرم، کژدم دریایی، انسان و حوالی او، سافیچکا، شاعر، ایستگاه انسان و شمار زیادی داستان کوتاه، مانند خوان سیزدهم هرکول، آغاز، خروس و میوه‌ی ممنوعه اشاره کرد. از اسکندر پیش از این، کتاب‌های یک روز چیک (ترجمه‌ی حبیب ف.، چاپ مسکو)، داستانی چند (ترجمه‌ی گامایون، چاپ تاشکند) و مجموعه داستان آرامگاه لنین (ترجمه‌ی زهرا محمدی و همکاران، نشر نو، ۱۳۹۵) به فارسی برگردانده شده است.

اسکندر در سی و یکم ژوئیه‌ی ۲۰۱۶ درگذشت. در آبخازی این روز را عزای عمومی اعلام کردند.

رمان تمثیلی خرگوش‌ها و مارهای بوآ از مشهورترین آثار بلند فاضل اسکندر است.

این رمان نخستین بار در سال ۱۹۸۰ در مجله‌ی کانتیننت (قاره)، که مهاجران روس در پاریس منتشرش می‌کردند، به چاپ رسید، ولی چاپ آن در خود اتحاد شوروی تا پیش از سال ۱۹۸۸، یعنی پس از پروسترویکا و دوره‌ی آزادی بیان، ممکن نشد.

در نگاه نخست به نظر می‌رسد که اثر برای کودکان نوشته شده است. نثر و روایت ساده و گذشتن ماجرا در سرزمین حیوانات ظاهر اثر را به حکایات اخلاقی و فابل‌های ازوپ و لافونتن شبیه می‌کند، ولی خواننده با گذشتن صفحات نخست درمی‌یابد که قضیه فراتر از این حرف‌هاست و بیهوده نیست که برخی از پژوهشگران این اثر را با مزرعه‌ی حیوانات جورج اورول